

De vervuiler betaalt ...

De maatschappij verwacht steeds meer van de notaris. In de afgelopen jaren heeft dat geleid tot steeds meer stappenplannen, checklists en regelgeving voor notarissen. De keerzijde daarvan is dat we daar steeds vaker op worden afgerekend. Pas toe of leg uit, is dan het devies. Lukt dat niet, dan komt de tuchtrechter in beeld.

EENZIJDIG

Vanaf 2018 kan de notaris door de tuchtrechter worden veroordeeld in de kosten van de tuchtprocedure. Dat kan echter alleen als de klacht gegrond wordt verklaard en tevens een maatregel wordt opgelegd: waarschuwing, berisping, schorsing of ontzetting. Uitgangspunt voor de wetgever is het principe dat de kosten van de tuchtprocedure zoveel moge-

lijk worden gedragen door degene die ertoe aanleiding heeft gegeven dat die procedure noodzakelijk was. In gewoon Nederlands heet dat: de vervuiler betaalt. Dat is een prima uitgangspunt, maar helaas wordt dit principe slechts eenzijdig toegepast: alleen de notaris kan deze kostenveroordeling worden opgelegd, niet de klager.

4.550 EURO

De hoogte van de behandelingskosten zijn door de tuchtcolleges (de kamers voor het notariaat) vastgesteld op 3.500 euro, iets lager dan de gestelde kostprijs. Voor de klager is door de wetgever een leges van liefst 50 euro geïntroduceerd. Daarnaast kunnen de door de klager gemaakte kosten voor rechtsbijstand (bijvoorbeeld een advocaat) bij de kostenveroordeling worden meegenomen, tot een maximum van 1.000 euro. De optelsom van de mogelijke kostenveroordeling komt daarmee uit op 4.550 euro voor de notaris, terwijl de drempel voor de klagende burger blijft steken op 50 euro.

CALCULERENDE BURGERS

In een tijd waarin de rechtspraak en zeker ook de tuchtcolleges in het notariaat nogal eens geconfronteerd worden met calculerende burgers en notoire klagers, past deze lage drempel niet. Tuchtprocedures tegen notarissen worden ook gebruikt om later bij de civiele rechter een schadevergoeding te eisen. Dat is niet verboden, maar zou deze klager niet een hogere prijs voor een al te lichtzinnig ingezette procedure moeten betalen als zijn klacht wordt afgewezen? Om maar niet te spreken van de burgers die meer dan eens terugkomen bij dezelfde tuchtrechter met variaties op een thema.

Sommige burgers produceren schoendozen vol met processtukken, anderen presteren het om om de haverklap een wrakingsverzoek in te dienen. En zo wordt het systeem van onze rechterlijke macht aardig bezighouden. Wat mij betreft, is de uit de Verenigde Staten overgewaarde klaag- en claimcultuur reden een hogere drempel voor het klachtrecht in te voeren. Niet alleen een financiële drempel, maar ook een inhoudelijke: zou het indienen van een klacht zich niet moeten beperken tot de echte werkzaamheden van de notaris?

ONDERSCHIED

De vraag is hoe tuchtrechters om zullen gaan met de mogelijkheid de notaris de extra maatregel (van kostenveroordeling) op te leggen. Recent hebben de voorzitters van de tuchtcolleges een conceptrichtlijn opgesteld. Daarin geven zij te kennen de kostenveroordeling *altijd* op te zullen leggen, tenzij er bijzondere omstandigheden zijn. Geen onderscheid en geen maatwerk dus. De Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie onderschrijft wel het uitgangspunt van de vervuiler die moet betalen, maar vindt het niet wenselijk dat het als automatisme gehanteerd gaat worden. De kostenveroordeling is door de wetgever gezien als een *extra* stuk gereedschap van de tuchtrechter: de *mogelijkheid* van een extra sanctie dus. En moet elke vervuiler wel evenveel betalen? Een kind dat een plastic bakje op straat gooit gelijk behandelen als de directeur die een paar ton chemisch afval illegaal in zee laat dumpen? Beter lijkt het onderscheid te maken tussen de kostenveroordeling bij waarschuwing en bij ontzetting. Bij een waarschuwing zou de regel dan ook beter andersom kunnen luiden: geen kostenveroordeling, tenzij.

GEEN SANCTIE

Zou de kostenveroordeling bovendien geen groter effect hebben als die gemotiveerd naast de maatregel als extra sanctie wordt opgelegd? In de voorgestelde methodiek weet de notaris al dat hij bij oplegging van een maatregel ook de kosten mag gaan betalen. De kostenveroordeling hoort er dan gewoon bij en wordt niet als extra straf ervaren. Het simpel gebruik van dit stuk gereedschap om de kosten beter te verdelen, doet deze nieuwe extra sanctie dan ook tekort.

Zo dreigt de kostenveroordeling geen sanctie te zijn, maar slechts een administratieve last. Ik roep de tuchtcolleges op het voornemen van de automatische kostenveroordeling te herzien en te gaan voor meer onderscheid en maatwerk. Dat kan bijdragen aan meer effectiviteit van onze tuchtrechtspraak. ■

Nick van Buitenen | VOORZITTER KNB